

De metadata van bibliotheken op weg naar Linked Open Data

Maurits van der Graaf; Pleiade Management &
Consultancy; RDA Studiedag 29-02-2024

Inhoud van deze presentatie

- Toelichting studie voor Abes
- Linked Open Data visie
- Internationale route
- Wat doen de LMS providers en de uitgevers?
- Franse route in het kort
- Enkele observaties en conclusies

Onderzoek voor ABES

- **Frankrijk heeft een eigen traject voor de bibliografische transitie**
 - Twee netwerken:
 - ABES (wetenschappelijke bibliotheken)
 - BnF (overige bibliotheken)
 - Ontwikkeling eigen RDA: RDA-FR
 - Gebruiken Unimarc en ontwikkelen Unimarc-ER
 - Doel onderzoek: wat betekent dat voor de Franse wetenschappelijke bibliotheken?
- **Aanpak onderzoek:**
 - Internationale situatie: RDA en BIBFRAME
 - Franse situatie en praktische implicaties voor Franse wetenschappelijke bibliotheken

Linked Open Data visie

De visie van Linked Open Data (1)

Doelstelling en hoe deze te bereiken

- **Doel:** Catalogi aanpassen zodat ze integraal deel uitmaken van het web, (in plaats van alleen maar op het web te verschijnen).
- **Hoe doe je dat?**
 1. Tekstuele beschrijvingen omzetten in gestructureerde data
 2. Data identificeerbaar maken op het web met identifiers die kunnen worden gelezen, geïnterpreteerd en hergebruikt door een machine
 3. Zorgen voor compatibiliteit van de data met technologieën en –standaarden van het web.

(Guerrini, 2023)

De visie van Linked Open Data (2)

Gewenste effecten

- **Zichtbaarheid op het web :**
 - Catalogus data zichtbaarder op het web en gebruikers naar de bibliotheek lokken
 - Catalogus data integreren in semantisch web (Web of Data).
- **Verbeterde interoperabiliteit :**
 - Verrijken & koppelen van catalogus data met andere bronnen [WikiData, Cultureel erfgoedsector etc.]
 - Betere navigatie voor eindgebruikers (in catalogus en op web).
- **Effecten op catalogiseren - "*van records naar data*" :**
 - Van catalogiseren naar creëren van data/entiteiten
 - Naar een bibliografisch ecosysteem voor beheer van entiteiten

A decorative graphic on the left side of the slide. It features a solid purple arrow pointing to the right, positioned horizontally. Behind the arrow and extending upwards and outwards are several thin, curved purple lines that create a sense of movement or a path. The background of the slide is a light purple gradient.

Internationale route

Drie dingen te onderscheiden

Referentie
datamodel

Conceptueel referentiemodel op hoog niveau
erg theoretisch en abstract

Regels voor
catalogiseren

Regels die specificeren wat **je moet beschrijven** en **hoe je het moet beschrijven**

Bibliografisch
format

Formaat waarin de beschrijving wordt opgeslagen of uitgewisseld

Route tot nog toe

< 2010	2010 - 2015	2015 - 2020	2020 - 2023
--------	-------------	-------------	-------------

Referentie
datamodel

Regels voor
catalogiseren

Bibliografisch
format

FRBR (1997)
FRAD (2008)

FRSAD (2010)

LRM (2017)

RDA-INT 2010
Original RDA

RDA-INT 2019
Official RDA
compatibel met LRM

Marc-21 aangepast

Ontwikkeling van BIBFRAME

RDA-INT: Ontwikkelingen

- De visie is om een internationale standaard te creëren
- RDA (2010) was nog teveel gericht op Engelstalige wereld.
- RDA (2019) is meer een raamwerk/model dan een set standaarden:
 - Geeft opties in plaats van regels over hoe dingen gedaan moeten worden
 - Daardoor meer ruimte voor nationale applicaties

RDA-INT: Implementatie van RDA 2010

- RDA (2010) geïmplementeerd in Noord-Amerika en een groot aantal andere landen
- Marc21-format is geleidelijk aangepast aan de RDA-code
- RDA geïmplementeerd in systemen met Marc21. Consequenties:
 - Hybride situatie met records gemaakt volgens RDA en records geconverteerd naar RDA-vriendelijke records.
 - Verschillende meningen over effectiviteit productie:
 - Catalogiseren volgens RDA betekent meer werk
 - Catalogiseren volgens RDA duurt net zo lang
 - Minimale voordelen voor eindgebruikers omdat de discovery systemen niet aangepast zijn

RDA-INT: implementatie RDA 2019

- RDA toolkit: met optie voor het integreren van instructies voor elk land/regio/gemeenschap
- Library of Congress: implementatie gepland na migratie naar BIBFRAME
- Duitsland/Oostenrijk/Zwitserland (DACH):
 - Hebben eigen RDA-DACH handleiding ontwikkeld (vervangt RDA toolkit)
 - Ontwikkeling RDA-DACH handleiding duurde 2 jaar
 - Geïmplementeerd *in loop van 2023*

Library of Congress

BIBFRAME 'een set tools waarmee we Linked Open Data-technieken kunnen gebruiken om de zichtbaarheid en gebruik van bibliotheek-metadata op het web te verbeteren'

- **Ontwikkeling van BIBFRAME** [vanaf 2012]:
 - BIBFRAME 1.0 □ BIBFRAME 2.0 (BIBFRAME-Library of Congress)
- **2015 - 2022 Ontwikkeling van een catalogiseringstool in BIBFRAME-formaat [Marva].**
 - Fase 1: 40 catalogiseerders; tests
 - Fase 2: 125 catalogiseerders; tests
- **2022 - 2024 Ontwikkeling van LMS gebaseerd op BIBFRAME (Folio)**
 - Implementatie gepland voor oktober 2024
 - Open source
 - Budget van \$10,4M
- **2025 - Implementatie van de officiële versie van RDA**
- **Marc21:** LoC verwacht Marc21 records te leveren tot ca. 2040

MELINDA, shared cataloguing in Finland

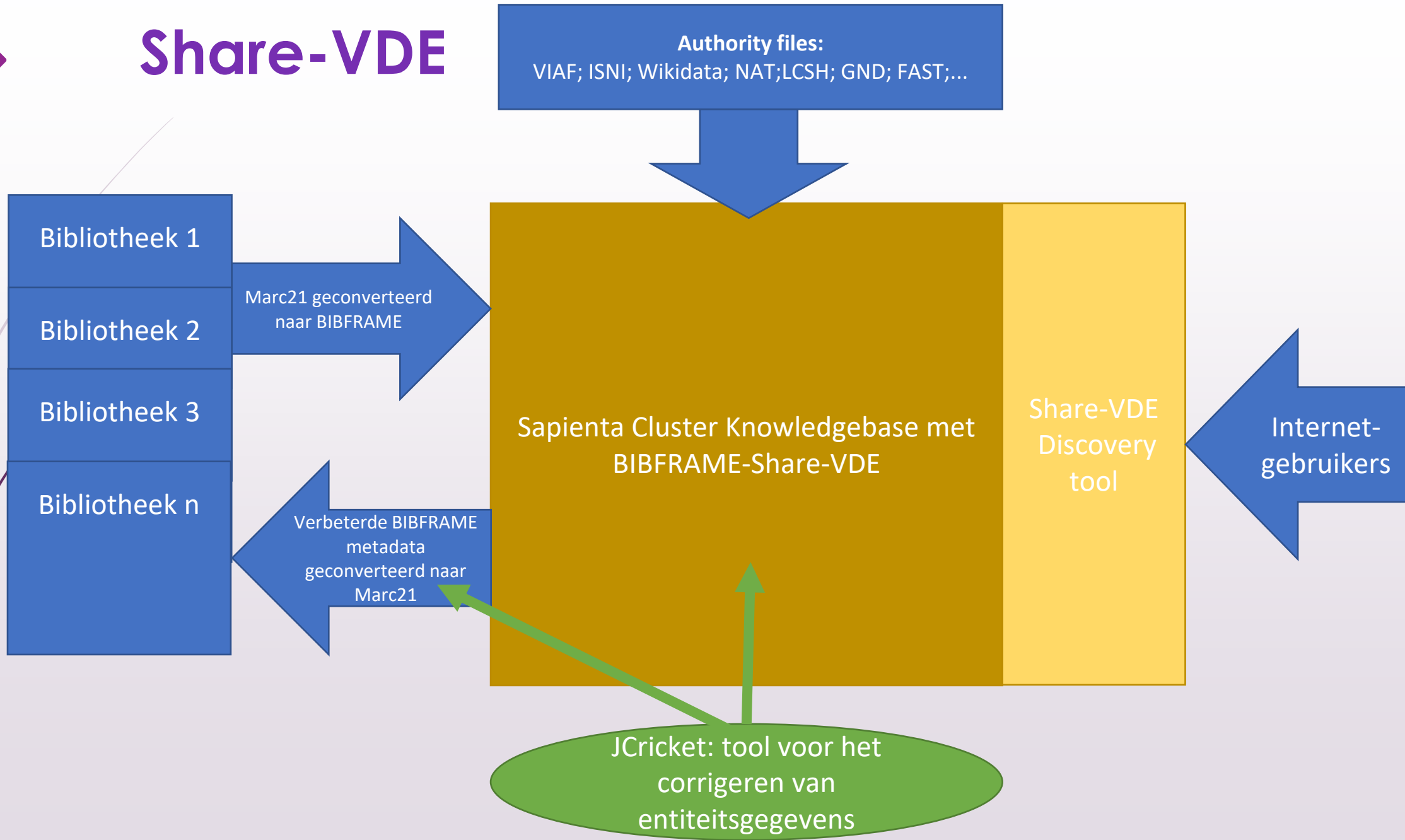
- Melinda wordt gebruikt door openbare en universiteitsbibliotheken en beheerd door de Nationale Bibliotheek van Finland.
- Twee sporen:
 1. **Marc21** □ **BIBFRAME**: analyses met het oog op conversie
 2. **RDA (de officiële versie) overzetten naar BIBFRAME-formaat**
 - Finse versie van BIBFRAME bestaat uit een Work- en Expression-entiteit.
 - Verschillende versies van BIBFRAME: werkgroep (BIG) ontwikkelt een uitwisselingsformaat
- De volgende Finse stap:
 - Selecteer een computersysteem en een catalogiseringstool die compatibel zijn met BIBFRAME [opties: Marva, LIBRIS-XL, Folio].
 - Implementatie gepland vanaf 2026

LIBRIS-XL, het gedeelde catalogussysteem van Zweden

- **2018 : LIBRIS-XL geïmplementeerd, met BIBFRAME (dezelfde versie als LC)**
- Catalogiseringstool van LIBRIS XL creëert BIBFRAME-records aan
- Conversie terug naar Marc21: Work en Expression geïncorporeerd in Manifestion records
- Efficiëntie van catalogiseren is hetzelfde: in eerste jaar meer werk, daarna geleidelijk naar zelfde efficiëntie als voorheen
- Voor gebruikers nog geen voordelen:
 - Het huidige LIBRISXL-interface gebruikt Marc21 records
 - Nieuwe gebruikersinterface op basis van BIBFRAME wordt momenteel ontwikkeld.

Share-VDE

OCLC

- **BIBFRAME : OCLC ondersteunt BIBFRAME sinds eind 2023**
- **RDA :**
 - Niet-RDA records worden automatisch geconverteerd naar RDA-vriendelijke records door toevoeging van bepaalde RDA-compatibele velden
- **Hybride omgeving (BIBFRAME en Marc21) :**
 - Verwachting dat deze twee formaten nog vele jaren naast elkaar zullen bestaan.
 - Dus: behoefte aan conversies in beide richtingen met beperkt verlies van informatie

Internationale route voorzien

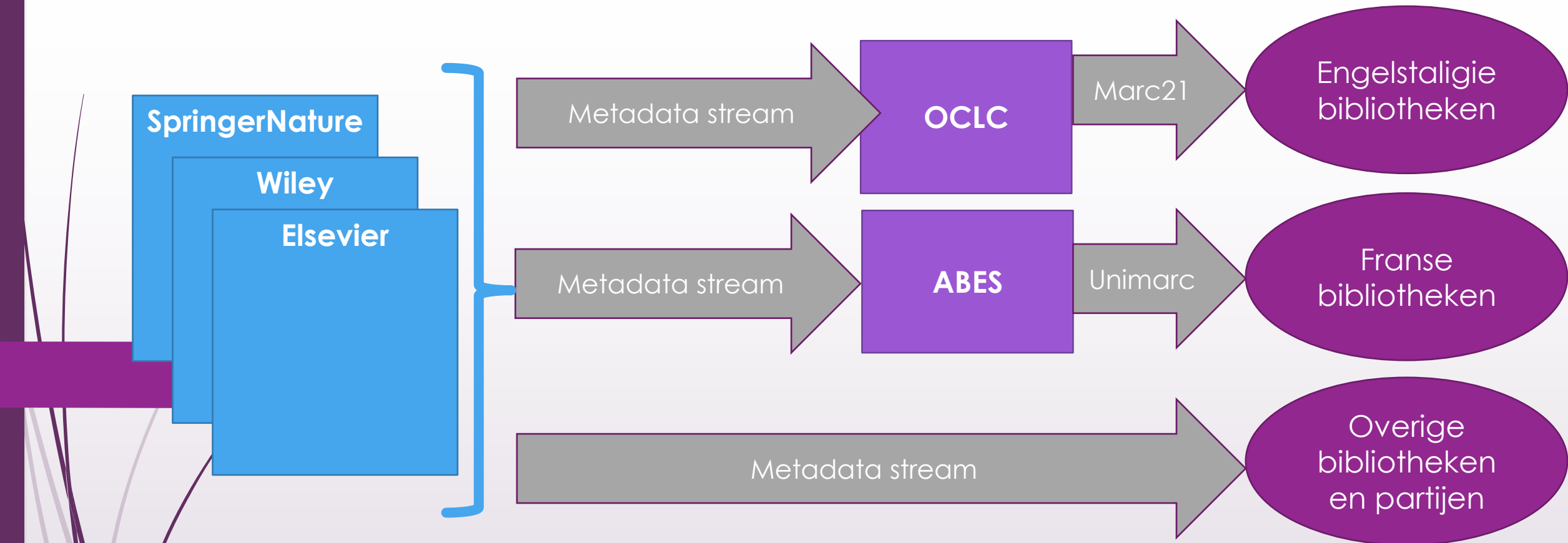
- ▶ Veel onzekerheid ...
- ▶ **Waarschijnlijke internationale route 2024-2030:**
 - ▶ Vernieuwers (LoC, Melinda, LIBRIS-XL, Stanford, Share-VDE) maken de overstap naar BIBFRAME en de officiële versie van RDA
 - ▶ Het duurt enkele jaren om praktische problemen op te lossen [compatibiliteit van RDA-INT en BIBFRAME, BIBFRAME uitwisselingsformaat, ontwikkeling van discovery tools met BIBFRAME].
- ▶ **Na 2030:**
 - ▶ Andere LMS-leveranciers passen hun systemen aan BIBFRAME aan
 - ▶ Internationale bibliotheken migreren geleidelijk naar BIBFRAME en RDA-INT
 - ▶ Marc21 zal geleidelijk verdwijnen

Internationale route voorzien

**Wat doen de andere spelers
(uitgevers, LMS providers)?**

- Uitgevers: metadataleveringen in Onix, Kbart, JATS, XML, Marc21 etc.
- Nog geen *business case* voor leveringen in BIBFRAME
- Als die er is: waarschijnlijk een taak voor OCLC

LMS leveranciers

- Folio maakt de LoC BIBFRAME module
 - Alma ontwikkelt end-to-end workflow met BIBFRAME
-

Franse route: Transition bibliographique

<https://www.transition-bibliographique.fr/>

Geplande route

2012 - 2020

2020 - 2023

2024 -

Regels voor
catalogiseren

RDA-FR
In ontwikkeling

Afronding van de
ontwikkeling van
RDA-FR over enkele
jaren

Vorbereiding op
migratie naar
Unimarc-ER

BnF migreert in 2026 naar
Intermarc-NG en produceert
Unimarc-ER-formaat

Bibliografisch
format

transitie

Enkele observaties en conclusies

Enkele observaties en conclusies (1)

- Verandering van catalogiseringsregels (RDA 2019) vergt behoorlijke investeringen van bibliotheken: voorbereiding, training, tijdelijk productieverlies, handleidingen, etc.
- Verandering van bibliografisch format (BIBFRAME) vergt grote investeringen: naast aanpassing IT systemen ook langdurige test trajecten (zie Marva ontwikkeling)

Enkele observaties en conclusies (2)

- Paar innovators (LoC, ...) gaan over naar BIBFRAME
- Zij lossen kinderziektes op in een paar jaar
- Dan worden de voordelen in de praktijk duidelijk (voor eindgebruiker, efficiëntie, wijze van gemeenschappelijk catalogiseren, e.d.)
- **Als** voordelen overtuigend, dan volgt BIBFRAME de adoptiecurve

